

dette Bieblif endnu er kommen ind under Universtitetets Bestyrelse, men fremdeles staaer under de samme Forhold, som ethvert andet privat Gods — slet intet at gjøre. Hvad der blev yttret af den ærede Rigsdagsmand for Kjobenhavns 2den Valgkreds (Bliren Finecke), skal jeg ikke imødegaae, undtagen forsaavidt som jeg ogsaa deri troer at have bemærket en Misforstaaelse, der maatte bedre end den Fortolkning, der sidst blev givet, kan lede til at opklare de noget stærke Udtryk, den ærede Rigsdagsmand brugte. Jeg troer, at den ærede Rigsdagsmand stødte sig ved et Ord, som han selv fremhævede, nemlig Ordet: „skal“ i § 1; jeg troer, at han derved allerede i denne Lov saa et Princip udtalt, som maa diskuteres ved en anden Leilighed, hvis det skal diskuteres, nemlig Tvangsafsløsningsprincippet. Han fandt en Tvang i dette „skal“, men dette „skal“ har slet intet at gjøre med en saadan Tvang, hvor der gribes ind i de private Godsforhold; thi dette „skal“ udtales jo kun med Hensyn til Stiftelserne, hvis Bestidelses- og Bestyrelsesforhold Regjeringen og Lovgivningsmagten maa regulere; naar Regjeringen finder det rigtig og hensigtsmæssigt, at Sorø Academies Gods bliver til Selveiendom, saa kan Regjeringen ikke sige til Bestyrerne af dette Gods, der ere Regjeringens Tjenere, at de skulle gjøre det, hvis de finde det rigtigt, men den siger til Ministeren, at han skal gjøre det, og i det Tilfælde er Ordet „skal“ paa sin Plads, aldeles uden Hensyn til hvad der kan bestemmes om de private Eiendomme. — De øvrige Bemærkninger, som ere faldne, ere meget specielle, og der er egentlig kun een af dem, som berører Hovedspørgsmaalet, nemlig den, der blev fremfat af den ærede Rigsdagsmand for Sorø Amts 2den Valgkreds (Alberti), med Hensyn til det Punkt, der er berørt i Lovudkastets § 5, Lit. c, idet han nemlig fandt det ubilligt, at Sorø Academi, som Eier af det kalkreuzgiske Gods, skulde have noget af den Deel af Værdien, som beregnes for Indfæstningssummen. Den ærede Rigsdagsmand antydede, at der tidligere af mig som Hovedgrund herfor egentlig kun var anført, at de tidligere Bestemmelser om Godses Overgang til Arvefæste vare fastsatte paa samme Maade for det kalkreuzgiske Gods og for

det øvrige forankte Gods. Dette er sandt, og det er tillige af Bigtighed, thi Overgangen til Selveiendom paa det kalkreuzgiske Gods er ikke begrundet i Testamentet, men i en senere Betsgjerning. I det Foredrag, jeg dengang holdt, udviklede jeg imidlertid ogsaa andre og, som jeg troer, vægtige Grunde for, at man vilde gjøre Academiet Uret, naar man saaledes lod denne Deel af Bærdingssummen tilflyde Fæsterne; jeg oplyste nemlig dengang, at ligesom Academiet med Hensyn til Indfæstningen har en Indskrænkning i sin Benyttelse af Godset som Fæstegods, saaledes have ogsaa Fæsterne store Indskrænkninger, som de befries for ved den Forpligtelse, som ved denne Lov paalægges Academiet, nemlig at overdrage Fæsterne deres Steder som Eiendom. Fæsterne vinde derved saare meget, og naar man paalægges Academiet, at det skal gjøre denne Forandring, saa troer jeg ikke, at det er ret at sige, at de ogsaa skulle beholde den hele Fordeel, som de havde under det tidligere Fæsteforhold, derved at man lader denne Fordeel fra det ældre Forhold virke meget stærkt paa det nye Forhold, der nu skal indtræde, Eiendomsforholdet. Der gives dem desuden ikke blot en friere Dispositionsret, men der gives dem mere end de havde tidligere; thi de havde ikke nogen Sikkerhed for at beholde Stederne, men kun en Udfigt til, at Stedet, naar de havde Sønnen, kunde blive i Familien; men en Udfigt til, at Sønnen kan faae Stedet, er noget ganske Andet og meget Mindre end en uindskrænket Eiendomsret over det for sig og Familie. Naar man overveier dette og hvad jeg i Forbindelse dermed dengang yttrede, saa troer jeg, at man vil komme til Erkjendelse af, at der ikke er bestemt noget for Fæsterne Ubilligt. — Forsaavidt der blev yttret, at der kunde være Tvivl om, hvorvidt visse Steder henhøre til det kalkreuzgiske Gods eller ikke, og forsaavidt det uselig blev antydet, at det ved Loven enten kunde overlades Cultusministeren eller Domstolene at afgjøre dette, saa skal jeg hertil bemærke, at jeg troer, det er meget betænkeligt at overlade dette til Cultusministeren, der paa en Maade er Part i Sagen, og at man ikke behøver at overlade det til Domstolene, thi Afgjørelsen tilkommer uden videre disse; naar der er sagt: Fæsterne paa de kalkreuzgiske Gods